

Προς το Προεδρείο της Βουλής των Ελλήνων

ΑΝΑΦΟΡΑ

Για τους Υπουργούς

Παιδείας Θρησκευμάτων & Αθλητισμού

Υγείας

Θέμα: «Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς (ΑΒΑ)».

Η Βουλευτής Επικρατείας Έλενα Ακρίτα καταθέτει ως Αναφορά το Υπόμνημα του Σωματείου «ΚΡΑΥΓΗ ΑΜΕΑ» ζητώντας επίσημη τοποθέτηση των αρμόδιων Υπουργείων επί των συγκεκριμένων προτάσεων που περιλαμβάνει.

Σύμφωνα με το Σωματείο, Η Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς δεν αποτελεί μία συγκεκριμένη θεραπευτική «μέθοδο», αλλά επιστημονικό πλαίσιο που στηρίζεται στη συστηματική αξιολόγηση, στον καθορισμό εξατομικευμένων στόχων, στη συλλογή και ανάλυση δεδομένων και στη συνεχή αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης.

Με το υπόμνημά μας θέτουμε συγκεκριμένα αιτήματα για:

- σαφέστερη θεσμική αναγνώριση και οριοθέτηση της Εφαρμοσμένης Ανάλυσης Συμπεριφοράς,
- καθορισμό απαιτούμενων ακαδημαϊκών και επαγγελματικών προσόντων, εκπαίδευσης, εποπτείας και αρμοδιοτήτων των επαγγελματιών,
- διασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών,
- επανεξέταση του πλαισίου αποζημίωσης, ώστε η πρόσβαση των οικογενειών να μην εξαρτάται αποκλειστικά από την οικονομική τους δυνατότητα,
- ενίσχυση της διεπιστημονικής συνεργασίας,
- προστασία των ατόμων με αυτισμό και των οικογενειών από υπηρεσίες χωρίς σαφή κριτήρια ποιότητας, εκπαίδευσης και εποπτείας.

Ιδιαίτερη σημασία αποδίδουμε στην πρότασή μας για τη δημιουργία θεσμοθετημένου πλαισίου εκπαίδευσης και συνεχιζόμενης επιμόρφωσης των ειδικοτήτων που εργάζονται στα Ειδικά Σχολεία στις βασικές αρχές και πρακτικές της Εφαρμοσμένης Ανάλυσης Συμπεριφοράς, με στόχο την επιστημονικά τεκμηριωμένη και εξατομικευμένη υποστήριξη των μαθητών.

Για τις οικογένειες ανθρώπων με σοβαρό αυτισμό το θέμα αυτό δεν είναι θεωρητικό. Συνδέεται άμεσα με την επικοινωνία, την αυτονομία, την εκπαίδευση, την πρόληψη και κατανόηση συμπεριφορών

υψηλού κινδύνου και τελικά με την ποιότητα ζωής των ίδιων των ατόμων και των οικογενειών τους.

Επισυνάπτεται το σχετικό υπόμνημα.

Παρακαλούμε για την απάντηση τις σχετικές δικές σας ενέργειες και την ενημέρωσή μας.

Αθήνα, 29 Σεπτεμβρίου 2026

Η καταθέτουσα Βουλευτής

Ακρίτα Έλενα

Τι είναι η Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς (ABA)

Η **Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς (Applied Behavior Analysis – ABA)** είναι επιστημονικός κλάδος που εφαρμόζει τις αρχές της επιστήμης της συμπεριφοράς με σκοπό την κατανόηση και τη συστηματική βελτίωση συμπεριφορών που έχουν **ουσιαστική σημασία** για την καθημερινή ζωή του ατόμου (**socially significant behaviors**). Η ABA βασίζεται στη συστηματική αξιολόγηση, στη διαμόρφωση εξατομικευμένων στόχων, στη συλλογή και ανάλυση δεδομένων και στη συνεχή αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης.

Η ABA δεν αποτελεί μία συγκεκριμένη «μέθοδο» ή ένα ενιαίο θεραπευτικό πρωτόκολλο. Αποτελεί ένα **επιστημονικό πλαίσιο** μέσα στο οποίο μπορούν να χρησιμοποιηθούν διαφορετικές τεχνικές διδασκαλίας και παρέμβασης, ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε ατόμου.

Οι παρεμβάσεις μπορούν να στοχεύουν, μεταξύ άλλων, στην **ανάπτυξη** της επικοινωνίας, της γλώσσας, των κοινωνικών δεξιοτήτων, των δεξιοτήτων αυτοεξυπηρέτησης και καθημερινής ζωής, της μάθησης και της λειτουργικής συμμετοχής στο σχολείο, στην οικογένεια και στην κοινότητα. Παράλληλα, η ABA μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση και αντιμετώπιση **συμπεριφορών** που περιορίζουν την εκπαίδευση, την επικοινωνία, την αυτονομία ή την ασφάλεια του ατόμου.

Κεντρικό στοιχείο της ABA είναι η **εξατομίκευση**: οι στόχοι δεν καθορίζονται αποκλειστικά από τη διάγνωση, αλλά από τις πραγματικές ανάγκες, τις δεξιότητες, τις προτεραιότητες και το περιβάλλον ζωής του κάθε ατόμου.

Στο πεδίο της Εφαρμοσμένης Ανάλυσης Συμπεριφοράς υπάρχουν **διακριτά επίπεδα εκπαίδευσης, επαγγελματικού ρόλου και εποπτείας**. Σε διεθνές επίπεδο, η επαγγελματική πιστοποίηση παρέχεται από εξειδικευμένους φορείς πιστοποίησης, όπως τα **Behavior Analyst Certification Board (BACB)**, **Qualified Applied Behavior Analysis Credentialing Board (QABA)**, **(International Behavior Analysis**

Organization) IBAO μέσω καθορισμένων εκπαιδευτικών και επαγγελματικών προϋποθέσεων. Η διαφοροποίηση των επιπέδων εκπαίδευσης και εποπτείας αποσκοπεί στη **διασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών** και στην προστασία των ατόμων που λαμβάνουν παρεμβάσεις

ABA και Αυτισμός

Η Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς έχει χρησιμοποιηθεί εκτεταμένα στην υποστήριξη παιδιών με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ), **ιδιαίτερα μέσα από πρώιμες και εντατικές συμπεριφορικές παρεμβάσεις**. Οι παρεμβάσεις που βασίζονται στις αρχές της ABA μπορούν να στοχεύουν στην ανάπτυξη της επικοινωνίας, της κοινωνικής αλληλεπίδρασης, των δεξιοτήτων καθημερινής ζωής, της προσαρμοστικής συμπεριφοράς, της μάθησης και της αυτονομίας.

Η αποτελεσματικότητα των ABA-based παρεμβάσεων έχει εξεταστεί σε πολυάριθμες συστηματικές ανασκοπήσεις και μετα-ανάλυσεις. Ενδεικτικά, μετα-ανάλυση ατομικών δεδομένων από 10 μελέτες και 491 παιδιά έδειξε ότι, σε σύγκριση με τη συνήθη ή εκλεκτική θεραπευτική αντιμετώπιση, **οι πρώιμες εντατικές παρεμβάσεις** βασισμένες στην ABA συνδέθηκαν, μετά από δύο έτη, με μέση βελτίωση περίπου 7 μονάδων στην προσαρμοστική συμπεριφορά και περίπου 14 μονάδων στη γνωστική επίδοση (IQ) (Rodgers et al., 2020).

Πιο πρόσφατη μετα-ανάλυση του 2025, η οποία συμπεριέλαβε 25 μελέτες, βρήκε **στατιστικά σημαντικές βελτιώσεις** σε τομείς όπως η προσαρμοστική συμπεριφορά, οι δεξιότητες καθημερινής ζωής, η γλώσσα και η κοινή προσοχή (Han et al., 2025).

Παράλληλα, νέα μετα-ανάλυση ατομικών δεδομένων που δημοσιεύθηκε το 2026 και εξέτασε 17 μελέτες πρώιμης εντατικής συμπεριφορικής παρέμβασης σε παιδιά ηλικίας 2–6 ετών ανέφερε **σημαντικές επιδράσεις στην προσαρμοστική συμπεριφορά, τη γνωστική λειτουργία και τη σοβαρότητα των συμπτωμάτων** του αυτισμού (Eldevik et al., 2026).

Επομένως, η επιστημονική βιβλιογραφία υποστηρίζει ότι παρεμβάσεις βασισμένες στις αρχές της ABA μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη λειτουργικών και

αναπτυξιακών δεξιοτήτων ατόμων με αυτισμό, ιδίως όταν είναι **εξατομικευμένες, συστηματικές και αξιολογούνται με αντικειμενικά δεδομένα**. Ταυτόχρονα, η σύγχρονη επιστημονική βιβλιογραφία αναγνωρίζει την ανάγκη για περαιτέρω υψηλής ποιότητας έρευνα, μεγαλύτερες μελέτες και μακροχρόνια παρακολούθηση των αποτελεσμάτων.

Στα παιδιά με αυτισμό, η παρέμβαση μπορεί να στοχεύει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας και γλώσσας, κοινωνικής αλληλεπίδρασης, παιχνιδιού, αυτονομίας, μάθησης και καθημερινής λειτουργικότητας. Σε μεγαλύτερες ηλικίες μπορεί να επικεντρώνεται σε δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την αποτελεσματικότερη λειτουργία στο σπίτι, στο σχολείο, στην κοινότητα και αργότερα στην επαγγελματική ζωή.

Είναι σημαντικό να διευκρινιστεί ότι **η ABA δεν «θεραπεύει» τον αυτισμό, ούτε αποσκοπεί στην αλλαγή της νευροαναπτυξιακής ταυτότητας του ατόμου**. Ο σκοπός μιας σύγχρονης εξατομικευμένης παρέμβασης είναι **η ανάπτυξη λειτουργικών δεξιοτήτων**, η ενίσχυση της επικοινωνίας και της αυτονομίας και η βελτίωση της συμμετοχής και της ποιότητας ζωής του ατόμου.

Η ABA στην Ελλάδα

Η ελληνική πολιτεία έχει ήδη αναγνωρίσει την ABA ως μία από τις συμπεριφορικές παρεμβάσεις που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της αντιμετώπισης των διαταραχών του φάσματος του αυτισμού. Σε σχετική ενημέρωση του Υπουργείου Υγείας αναφέρεται ότι η ABA περιλαμβάνεται στις προτεινόμενες θεραπευτικές μεθόδους για τις διαταραχές του αυτιστικού φάσματος (Αρ. πρωτ.:Γ3δ/Δ/ΦΑΥ9/2017/Γ.Π.οικ.25481)

Στην Ελλάδα παρέχονται υπηρεσίες και προγράμματα που βασίζονται στις αρχές της Εφαρμοσμένης Ανάλυσης Συμπεριφοράς, ιδιαίτερα στον χώρο της ειδικής αγωγής και της υποστήριξης ατόμων με αυτισμό.

Ωστόσο, υπάρχει ανάγκη για **σαφέστερη θεσμική οριοθέτηση** της συγκεκριμένης επιστημονικής πρακτικής, των επαγγελματικών ρόλων και των απαιτούμενων προσόντων όσων σχεδιάζουν, εποπτεύουν και υλοποιούν προγράμματα ABA.

Το υφιστάμενο σύστημα ειδικών θεραπειών του ΕΟΠΥΥ διαθέτει διαδικασίες για την αποζημίωση «θεραπειών συμπεριφοράς», ωστόσο αυτό δεν είναι αρκετό για να καλυφθούν οι ανάγκες που υπάρχουν.

Επομένως, το ζήτημα που τίθεται δεν είναι απλώς η ύπαρξη υπηρεσιών ABA στην Ελλάδα, αλλά η ανάγκη για ένα **σαφές, ποιοτικό και επιστημονικά τεκμηριωμένο πλαίσιο παροχής τους**, με καθορισμένα κριτήρια εκπαίδευσης, εποπτείας, δεοντολογίας και αξιολόγησης.

Ζητούμε:

1. Τη **θεσμική αναγνώριση της Εφαρμοσμένης Ανάλυσης Συμπεριφοράς (ABA)** ως επιστημονικού πεδίου και πλαισίου παροχής υπηρεσιών, με σαφή προσδιορισμό του αντικειμένου και των πεδίων εφαρμογής της.
2. Τη **θέσπιση σαφούς πλαισίου για τους επαγγελματίες που παρέχουν υπηρεσίες ABA**, με καθορισμό των απαιτούμενων ακαδημαϊκών και επαγγελματικών προσόντων, της εκπαίδευσης, της εποπτείας και των αρμοδιοτήτων τους.
3. Τη δημιουργία **ξεχωριστών κωδικών αριθμών δραστηριότητας (ΚΑΔ)** για όσους παρέχουν τις υπηρεσίες ABA (Θεραπευτές ABA, Βοηθοί Αναλυτών, Αναλυτές Συμπεριφοράς).
4. Τη **διασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών**, μέσω επιστημονικά τεκμηριωμένων πρακτικών, εξατομικευμένων προγραμμάτων, συστηματικής συλλογής δεδομένων και αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων.

5. Τη σαφή ένταξη και αναγνώριση των υπηρεσιών ABA στο πλαίσιο των παρεμβάσεων για τον αυτισμό, ώστε οι οικογένειες να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες με συγκεκριμένα και διαφανή ποιοτικά κριτήρια.
6. Την επανεξέταση του πλαισίου αποζημίωσης των υπηρεσιών, ώστε η πρόσβαση σε επιστημονικά τεκμηριωμένες παρεμβάσεις να μην εξαρτάται αποκλειστικά από την οικονομική δυνατότητα της οικογένειας.
7. Την ενίσχυση της διεπιστημονικής συνεργασίας, με σαφή καθορισμό του ρόλου των αναλυτών συμπεριφοράς και της συνεργασίας τους με εκπαιδευτικούς, ψυχολόγους, λογοθεραπευτές, εργοθεραπευτές, ιατρούς και άλλους επαγγελματίες που συμμετέχουν στην υποστήριξη του ατόμου.
8. Τη δημιουργία ενός πλαισίου προστασίας των ατόμων και των οικογενειών, ώστε οι υπηρεσίες ABA να παρέχονται από κατάλληλα εκπαιδευμένους και εποπτευόμενους επαγγελματίες, με σεβασμό στα δικαιώματα, την αξιοπρέπεια, την αυτονομία και τις εξατομικευμένες ανάγκες κάθε ατόμου.
9. Τη δημιουργία θεσμοθετημένου πλαισίου εκπαίδευσης και συνεχιζόμενης επιμόρφωσης όλων των ειδικοτήτων που εργάζονται στα Ειδικά Σχολεία στις βασικές αρχές και πρακτικές της Εφαρμοσμένης Ανάλυσης Συμπεριφοράς (ABA), με στόχο την ενιαία και επιστημονικά τεκμηριωμένη υποστήριξη των μαθητών.

Βιβλιογραφία

1. Baer, D. M., Wolf, M. M., & Risley, T. R. (1968). Some current dimensions of applied behavior analysis. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 1(1), 91–97.
2. Behavior Analyst Certification Board (BACB). (2026). *BCBA Handbook*. Behavior Analyst Certification Board.

3. **Behavior Analyst Certification Board (BACB).** (2026). *Registered Behavior Technician (RBT) Handbook*. Behavior Analyst Certification Board.
4. **Behavior Analyst Certification Board (BACB).** (2026). *RBT Certification and Requirements*. Behavior Analyst Certification Board.
5. **Behavior Analyst Certification Board (BACB).** (2026). *Supervision and Training*. Behavior Analyst Certification Board.
6. **Eldevik, S., Strømgen, B., Eikeseth, S., Fields, A., Goetz, C. M., & Titlestad, K. B.** (2026). Clinically significant outcomes of early intensive behavioral intervention for children with autism spectrum disorders: An individual participant data meta-analysis. *Autism Research*, 19(1), e70169.
7. **International Behavior Analysis Organization (IBAO).** (2026). *International Behavior Analyst (IBA®) Handbook: Certification Requirements and Supervision Standards*. IBAO.
8. **International Behavior Analysis Organization (IBAO).** (2026). *International Behavior Therapist (IBT®)*. IBAO.
9. **International Behavior Analysis Organization (IBAO).** (2026). *Certifications and Professional Standards*. IBAO.
10. **Qualified Applied Behavior Analysis Credentialing Board (QABA).** (2026). *About QABA: Credentialing Programs and Standards*. QABA.
11. **Qualified Applied Behavior Analysis Credentialing Board (QABA).** (2026). *QBA® Certification: Requirements and Procedures*. QABA.
12. **Rodgers, M., Simmonds, M., Marshall, D., Hodgson, R., Stewart, L. A., Rai, D., Wright, K., Ben-Itzhak, E., Eikeseth, S., Eldevik, S., Kovshoff, H., Magiati, I., Osborne, L. A., Reed, P., Vivanti, G., Zachor, D., & Le Couteur, A.** (2021). Intensive behavioural interventions based on applied behaviour analysis for young children with autism: An international collaborative individual participant data meta-analysis. *Autism*, 25(4), 1137–1153.